

PROGRAMMA 2015-2019

UNIEK

U maakt Limburg bijzonder

Limburg

.....
Colofon:

'Uniek', het verkiezingsprogram 2015-2019 van CDA Limburg is samengesteld door de Programcommissie CDA Limburg: Petra Dassen, Hubert Mackus, Mariska Wetzels, Jos Custers, Manon Pelzer, Ger Koopmans, Bob Borggreve, Ruud Helmink.

De portretfoto's in dit magazine zijn (op volgorde) van Jos Hendrikk, Charlot Koppen, Erik van der Putten, Luuk Venner, Margot Sonnevill, Gonny de Goeij. We danken hen voor hun inzet.

Fotograaf: Peter Wijnands (indien niet anders vermeld) | Creative design: Gregg Hone

© 2014, CDA Limburg
Uitgegeven in eigen beheer
(www.cdalimburg.nl, meer informatie via:
info@cdalimburg.nl)

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
.....

VOORWOORD	03
ARTIKEL I Mensen Verbinden	04
Het verhaal van de Limburgse samenleving begint met het delen van gezamenlijke waarden	
INTERVIEW I Petra Stienen	07
"Aandacht, acceptatie en aanmoediging: het recept voor een leefbare samenleving"	
ARTIKEL I Rijk in ruimte	08
Limburg versnellen door te investeren in ruimtelijke en digitale verbindingen	
INTERVIEW I Marcus Optendrenk	16
"Limburgs toekomst ligt óók in Duitsland"	
ARTIKEL I Welvarend	18
Vergroten van de werkgelegenheid heeft prioriteit	
FEITJES	22
INTERVIEW I Stijn Huijts	24
"Limburg, wees trots en toon ambitie!"	
ARTIKEL I Limburg drietalenpunt	26
Minder grenzen, meer werk	
INTERVIEW I Geert van Istendael	27
"Limburgs Unique Selling Proposition"	
ARTIKEL I Steun in de rug	28
Uniek door onze visie op overheid, markt en samenleving	
INTERVIEW I Thijs Hendrix	31
"CDA, beken kleur en keer terug naar de wortels!"	
ACTIEPUNTEN	32
SUCCESVOLLE ACTIES	42

Beste Limburgers

Uniek en Limburg, ze horen gewoon bij elkaar. Onze geschiedenis, ons landschap en vooral onze inwoners maken Limburg bijzonder. Met een groot gevoel van saamhorigheid werken duizenden vrijwilligers bij verenigingen, zetten vele mantelzorgers zich in voor de zorg van hun naasten en wordt er elke dag opnieuw weer hard gewerkt, in bedrijven, instellingen, organisaties of thuis. Limburgers zijn daarnaast gastvrij en kijken met een zeker optimisme naar de wereld om zich heen. Limburgers weten dat ze niet ergens in het Zuiden van Nederland wonen, maar in het centrum van Europa. Dat geeft zelfvertrouwen en biedt volop kansen.

Kortom, UNIEK toont de dynamiek in onze prachtige provincie en die dynamiek verstevigen we de komende jaren. We zetten daartoe in op een sterke economie met veel werkgelegenheid en een waardevolle samenleving. Dit magazine laat zien dat Limburg werkt, nu en in de toekomst. In verhalen, actiepunten, foto's en achtergrondartikelen. Daarnaast komen mensen aan het woord, CDA'ers en niet CDA'ers, die een bepaalde kijk op Limburg hebben. Elk verhaal, elke visie, elke mening geeft ons nieuwe inspiratie en vertrouwen in de toekomst van Limburg.

Die toekomst kunt u meebepalen door op 18 maart a.s. uw stem uit te brengen. Met UNIEK in de hand weet u waar het CDA Limburg voor staat.

Ger Koopmans
Lijsttrekker

Mensen verbinden

Het verhaal van de Limburgse samenleving begint met het delen van gezamenlijke waarden

Christendemocraten zoeken naar verbindingen. Zeker in de huidige tijd is het belangrijk om bewust te zijn over wat ons uniek maakt. Vanaf die vaste grond kunnen we keuzen maken. Keuzen over wat we willen overdragen aan de komende generaties en hoe we zaken organiseren en besturen.

Besturen betekent constant de verbinding opzoeken.

In de provincie Limburg spelen, net als in de rest van Nederland, vraagstukken op welke manier woningcorporaties, schoolbesturen en zorginstellingen bestuurd worden. Met de Engelse term 'governance' is er binnen veel stichtingen een discussie over de binding met de samenleving. Een van de onderwerpen is bijvoorbeeld het salaris wat de bestuurder mag verdienen. Het Program van Uitgangspunten van het CDA bevat een leidraad op welke manier de christendemocratie aankijkt tegen dit soort semipublieke organisaties. Allereerst is het daarbij noodzakelijk om te benadrukken dat de organisaties

voor een groot deel zijn ontstaan uit het particuliere initiatief aan het begin van de 20e eeuw.

Mensen zelf hebben door samen te werken deze instellingen vorm gegeven. Langzaam zijn ze overgegaan naar stichtingen, die sterk afhankelijk zijn van het geld en de regels van de Rijksoverheid. Het CDA Program gaat er van uit dat binnen de sectoren wonen, zorg en onderwijs waarden en normen worden overgedragen tussen mensen. Het zijn niet zomaar 'marktorganisaties', waar een product of dienst wordt geleverd in ruil voor geld. Omdat het een publieke dienst betreft, is het noodzakelijk dat mensen om wie het gaat mee kunnen praten over de ontwikkelingen van deze organisaties.

**Samen zaken
ondernemen
verbindt
mensen met
elkaar**

De waarden van de organisatie worden niet alleen in woord beleden, maar ook in daden omgezet. In de uitvoering moet de trots om het maatschappelijke doel merkbaar zijn. De mens staat centraal in de bedrijfscultuur, niet de klok, het protocol of de richtlijn. Als er strategische vraagstukken spelen is het van groot belang om de binding met de huurder, de cliënt, of de (ouder van de) scholier en student nadrukkelijk en actief op te zoeken. Besluiten die tot de bedrijfsstrategie behoren, moeten breed gedragen worden en weerklank vinden in de samenleving. Het recente verleden heeft getoond dat het overlaten (en weg delegeren) aan een Raad van Toezicht te beperkt is. Bij het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA zijn er daarom plannen om de aansturing van woningcorporaties, zorginstellingen en schoolbesturen te verbreden. Het CDA Limburg steunt deze ontwikkeling. In Limburg moeten maatschappelijke organisaties beter verbonden zijn met de samenleving. Daarbij hoort transparantie, het goed verdelen van verantwoordelijkheden, verbindend leiderschap en het actief betrekken van mensen bij het maken van keuzen voor de toekomst. Een breed appel is noodzakelijk om de afstand te verkleinen en het

eigenaarschap in de samenleving te (her-) leggen.

In Limburg zetten veel mensen zich in om **het respect in de samenleving** te vergroten. Om te beginnen natuurlijk ouders die hun kinderen opvoeden en de belangrijkste waarden en normen bijbrengen. Dit opvoeden is niet bepaald een eenvoudige zaak. Steun van grootouders, burens en leraren is hard nodig. Zij kunnen ouders bijstaan, zeker als er vragen zijn rondom gezonde voeding, voldoende bewegen en het omgaan met moderne communicatiemogelijkheden als smartphones, sociale media en gaming.

Daarnaast berust in Limburg veel van het sociale kapitaal bij het rijke verenigingsleven. Of dat nu in Mook en Middelaar, Eijsden-Margraten of Roerdalen is. 30.000 Limburgers zingen in een koor, 30.000 Limburgers spelen in een fanfare, harmonie, tamboerkorps of orkest, er zijn 10.000 Limburgse schutters en 250.000 Limburgers sporten in een vereniging. Om dit mogelijk te maken staan duizenden vrijwilligers klaar. De opbrengst van deze investeringen (ook via overheidssubsidies) in de Limburgse jeugd

is letterlijk en figuurlijk onmeetbaar. Zeker met het oog op gedeelde waarden voor een samenleving, zoals onderling respect. Vroeg geleerd is immers oud gedaan. Maar ook voor volwassenen is het rijke verenigingsleven van groot belang. Samen zaken ondernemen verbindt mensen met elkaar. Het is een van de beste wapens tegen vervreemding, disrespect en eenzaamheid.

Onze inzet is om er voor te zorgen dat de provincie het verenigingsleven op structurele wijze ondersteunt. Een duidelijke focus op het coachen en ondersteunen van verenigingsbestuurders is noodzakelijk. Het ledenbestand ondervindt immers ook de gevolgen van krimp en ontgroening. De provinciale instellingen op het gebied van cultuur en sport moeten beter in stelling gebracht worden ten behoeve van ledenbinding, werving en vernieuwing. Centraal staat een uitvoeringsgerichte aanpak. Adviseurs moeten op pad om concreet en actiegericht verenigingen te ondersteunen bij acute en toekomstige vraagstukken. Verbindingen leggen tussen verenigingen kan zorgen voor meer structurele impact dan het incidentele geld voor het organiseren van een evenement.

Herkenningpunten

Op talloze plekken in Limburg verbinden religieuze en monumentale gebouwen mensen met het verleden, het heden en de toekomst. Deze rijkdom wekt veel bewondering van toeristen en dagjesmensen. Zeker in combinatie met de unieke landschappen en natuurelementen. In de afgelopen jaren hebben veel mensen in dorpen en steden het initiatief genomen om een monumentaal erfgoed of religieus gebouw te bewaren. Bijvoorbeeld in Weert waar alle partijen gezamenlijk een nieuwe bestemming voor de Fatimakerk hebben gevonden. Handen komen haast te kort om al dit verleden voor de toekomst een plaats te geven. Uit deze initiatieven blijkt hoe Limburgers verbonden zijn met het verleden. Zij onderkennen het belang om deze schoonheid te behouden en door te geven aan de volgende generaties. Monumenten zijn gedeelde herkenningpunten.

Fotograaf | Jeanette Schols

Petra Stienen

“Aandacht, acceptatie en aanmoediging: het recept voor een leefbare samenleving”

Petra Stienen, onder anderen bekend van haar rol als commentator bij actualiteitenprogramma's als Buitenhof en columniste bij De Limburger, vindt dat het tijd is om het negativisme in onze samenleving te doorbreken. Aandacht, acceptatie en aanmoediging zijn de drie sleutelwoorden die de kern moeten vormen van hoe wij met elkaar omgaan. Binnenkort verschijnt een boek over de Roermondse wijk 'de Donderberg', waarin Petra Stienen terugkeert naar de plaats van haar jeugd om met 'nieuwe' en 'oude' Donderbergers te praten en te achterhalen hoe we in onze samenleving omgaan met het verschil tussen mensen die een andere afkomst, opleiding of cultuur hebben.

Hoe kijkt u aan tegen de huidige samenleving?

Stienen: “Ik ben altijd gefascineerd geweest door de onzichtbare strepen die door onze

samenleving getrokken zijn. Voor veel mensen ligt de Donderberg aan de andere kant, vaak de verkeerde kant van de streep. Het is helaas een gewoonte om mensen te beoordelen op de wijk waarin ze wonen, het geloof dat ze aanhangen, de kleur die ze hebben of hoe ze zich kleden. Het 'wij/zij-denken', dat je praktisch in elke Nederlandse stad ziet, heeft voor enorme sociaal-culturele tegenstellingen gezorgd. Absoluut onnodig en vooral erg jammer. De (lokale) politiek heeft hier veel steken laten vallen.

Hoe bedoelt u dat?

Stienen: “De politiek heeft het wantrouwen tussen bevolkingsgroepen feitelijk alleen maar aangewakkerd. In de eerste plaats door de integratie te benaderen vanuit een veiligheidsperspectief, waardoor 'de Marokkaan' gelijk wordt gesteld aan 'crimineel' in de ogen van veel 'autochtone' Nederlanders. Daarnaast is de integratie voornamelijk 'eenrichtingsverkeer' gebleken:

“je past je aan, doet zoals wij doen, anders hoor je hier niet thuis.” Door deze starre houding voelen veel 'nieuwe' Nederlanders zich niet welkom en zonderen zich af.

U spreekt regelmatig over de 'Triple A Aanpak'. Wat houdt deze in?

Stienen: “Het belangrijkste is dat iedereen in Nederland zich welkom weet en zich thuis voelt. Vanuit die basis kun je verder werken aan een leefbare samenleving. Het begint met Aandacht. Zowel de nieuwkomer als oorspronkelijke bewoner moet openstaan voor en interesse tonen in elkaar. Van daaruit komt men tot een Acceptatie van elkaars verschillen en eigenaardigheden. Tenslotte moeten we mensen beoordelen op hun talenten en ze Aanmoedigen het beste uit zichzelf te halen. Ik denk dat aandacht, acceptatie en aanmoediging samen het recept vormen voor een leefbare samenleving. In de Donderberg. In Limburg. In de wereld.

Rijk in ruimte

Limburg versnellen door te investeren in ruimtelijke en digitale verbindingen

In het ruimtelijke domein spelen belangrijke vraagstukken. Met name rond de bevolkingsontwikkeling moeten er keuzen worden gemaakt. Daarnaast is het zaak om in te spelen op wereldwijde ontwikkelingen, zoals de verstedelijking. Verbinden van de stad, het dorp en de natuur zet Limburg nog steviger op de kaart.

Ruimtelijke ordening is van groot belang om de economische dynamiek te vergroten en om de unieke schoonheid van het Limburgse landschap te bewaren.

Limburgse steden, vol met energie

Wereldwijd trekken duizenden mensen naar de stad. De stad is een bron van vernieuwing en bedrijvigheid. En tegelijk zijn er vraagstukken. Zoals een goede aanvoer van voedsel, zorgen om het stedelijke milieu en goede elektriciteitsvoorziening. Meer dan ooit moet de moderne stad ingebed zijn in een grotere ruimtelijke omgeving. Een duurzame samenhang met de omliggende gebieden is broodnodig.

Een blik op een nachtelijke satellietfoto van Noordwest-

Europa toont aan dat Limburg midden in een stedelijk gebied ligt. De combinatie met het nabijgelegen Meerssen, Onderbanken, Schinnen, Bergen en Roerdalen biedt steden als Maastricht, Heerlen, Sittard, Venlo en Roermond een zeer gunstige vertrekpositie. Wel is het belangrijk om de krachten te bundelen en de focus te leggen op de sterke punten. Voortbouwen op die kwaliteiten geeft nog meer energie binnen de Limburgse steden.

Limburgse steden kennen een unieke en bruisende geschiedenis. Ze zijn oud én levenslustig. Romeinse nederzettingen groeiden uit tot de steden Maastricht en Heerlen van tegenwoordig. Ook in de andere steden tonen de markt, de kerk, het waaggebouw en

**Steviger op de
kaart door het
verbinden van
stad, dorp en
natuur**

De energie vanuit de stad optimaal benutten

het stadhuis het gezicht van een eeuwenoude geschiedenis. Het zijn de fundamenten waar de Limburgers verder op kunnen bouwen.

Het klinkt misschien logisch, maar de aantrekkingskracht van de stad is de toeloop van mensen. Voor zaken, kennis uitwisselen of winkelen. Elke stad biedt daarnaast een uniek karakter en specifieke kwaliteit. Venlo is een logistiek knooppunt. Roermond een handelsstad. Maastricht een kennis- en universiteitsstad. Heerlen is onderscheidend op de administratieve dienstverlening en Sittard-Geleen brengt topwetenschappers en ondernemers samen in de voedingsmiddelen- en chemische industrie.

De huidige tijd stelt vragen aan de ontwikkeling van de stad. Wereldwijd, maar ook in het eigen Limburg betreft een van die vraagstukken de stabiele aanvoer van voldoende grondstoffen, voedingstoffen, water en energie. Het zijn uitdagingen die vaak ook een technische component kennen. De techniek kan tot nieuwe wegen leiden. Denk aan de mogelijkheid om driedimensionaal te printen. De strikte scheiding tussen industrie en wonen is niet langer noodzakelijk als de productie schoon en veilig kan gebeuren. Ook bij het energievraagstuk zijn er ontwikkelingen die nieuwe kansen bieden voor de stad. In plaats van afhankelijkheid zijn er mogelijkheden om zelf tot lokale

productie over te gaan. Bijvoorbeeld door de inzet van zonnepanelen en warmtepompen om zo energie in de bodem op te slaan en te gebruiken. Het is een belangrijke opdracht voor de overheid om creatiever om te gaan met ruimtelijke vraagstukken en te zorgen voor regelgeving die duidelijk is.

Binnen de fysieke omgeving moeten provincie en gemeenten ook nog aan de slag met een andere uitdaging. Het gebruik en de ontwikkeling van gebouwen noodzaakt tot slimme maatregelen om te zorgen dat Limburgse steden plek bieden aan meer werkgelegenheid, productie en dienstverlening. Leegstand is een groot probleem en kan leiden tot stagnatie. Zeker als je niet in staat bent om ruimte te bieden aan nieuwe ontwikkelingen en kansen. De Raad voor de Leefomgeving adviseert de provincie en de gemeenten om anders na te denken over het gebruik. Uitdagend zetten de adviseurs de mogelijkheden uiteen om een leegstaand, publiek gebouw te zien als een normale publieke ruimte met een dak er bovenop. Net als de markt zou een leegstaande bibliotheek als een gemeenschapsruimte kunnen dienen, die plaats biedt aan vele burgerinitiatieven. Het gaat er om of de overheid zich toestaat om mee te denken en creativiteit aan te moedigen, want dit alles vooraf plannen en reguleren is een bijna onmogelijke opgave. Denken in mogelijkheden dus. De energie vanuit de stedeling optimaal benutten.

Denken in mogelijkheden begint door:

- in de wereldwijde dynamiek is het zaak om eerst trots te zijn op de eigen kracht en het benoemen van de eigen kwaliteiten;
- door actief op zoek te gaan naar de complementariteit en de verbindingen met andere regio's kunnen overheden, samen met ondernemers en onderzoekscentra, deze kwaliteiten verder uitbouwen en versterken;
- kwalitatief hoogwaardige infrastructuur, goed wonen en duidelijke spelregels over ruimtelijke ontwikkelingen zijn de basis waar Limburgers en nieuwe (internationale) spelers verder op kunnen bouwen.

Sterke dorpen

Limburgers zijn trots op hun dorpen, kernen en wijken. Zij spreken van hun Nederweert, hun Nuth, hun Vaals. Op de eerste plaats misschien wel vanwege de samenbindende kracht tussen mensen onderling. Dit goede leven zorgt voor een geborgen thuisgevoel. Ook al zwerven jongeren steeds meer na hun studie uit naar steden, de verbondenheid met Limburg blijft. Vaak doordat het verenigingsleven in dorpen en wijken als verrijking wordt gezien. Een belangrijke factor in de dorpsdynamiek vormen lokale bedrijven. Zij zorgen voor werkgelegenheid en zijn onderdeel van het sociale netwerk dat een vereniging bij elkaar houdt, vaak in de vorm van sponsoring.

Een van de belangrijkste vestigingsvoorwaarden tegenwoordig is de aansluiting op breedbandinternet. **Dit vormt de poort naar de wereld.** Niet alleen de aansluiting zelf, ook de mogelijkheid om omvangrijke dataverbindingen te versturen is van belang. Door deze aansluiting goed te regelen, kunnen ook nieuwe bedrijfjes van (jonge) ondernemers een vliegende start maken. Middelgrote familiebedrijven, zoals in Horst aan de Maas een bedrijf gespecialiseerd in machinebouw voor de agrarische sector, communiceren met hun klanten en opdrachtgevers over de hele wereld. Boerderijen krijgen gegevens binnen van satellieten en weerstations, zodat door middel van precisielandbouw meststoffen optimaal geïnjecteerd worden en de opbrengst verbeterd. De logistieke sector realiseert een stipte bevoorrading die zorgt voor kostenbesparing en concurrentievoordeel. Tot slot zijn er ook mogelijkheden om economische groei te creëren door het analyseren van grote databestanden. Kortgezegd, een oproep om Limburgse dorpen slimmer en sneller te verbinden met het wereldwijde netwerk.

Begin september 2014 heeft de CDA fractie daarom het initiatief genomen voor een hoorzitting in de Provinciale Staten. Niet alleen de steden, maar ook de dorpen moeten verbonden worden met de meest geavanceerde communicatiemiddelen die er op dit moment zijn.

De communicatierevolutie is in een nieuwe fase met **unieke concepten** terechtgekomen. Na het world wide web van de jaren negentig van de 20e eeuw, bouwen mensen nu verder aan het 'internet der dingen'. Dit heeft, naast hoe we zaken doen, ook effecten op het sociale verkeer. Een voorbeeld betreft de mogelijkheden die ICT biedt aan het verbeteren van de zorgverlening. Huisartsposten en verpleegkundigen experimenteren met het digitaal communiceren. Informatie over de actuele gezondheid wordt via veilige internetverbindingen doorgegeven. Met deze interactie krijgen ze direct inzicht in de hartslag, bloeddruk en ook het zuurstofgehalte in het bloed. Voor mensen met hartklachten of met diabetes een uitkomst, omdat dit een bezoek aan het ziekenhuis uitspaart.

Sterke dorpen zijn afhankelijk van **goede voorzieningen.** Voorzieningen bepalen in hoge mate de leefbaarheid van een dorp. Naast breedbandinternet hebben we het dan ook over winkels, gemeenschapshuizen en aanbod van sport- en spelactiviteiten. Die voorzieningen vormen de ruggengraat van een dorp. Vele vrijwilligers zetten zich hiervoor met hart en ziel in. Het levendig houden van die voorzieningen vraagt om een gezamenlijke aanpak van inwoners en overheden. Elkaar stimuleren en denken in kansen en verbindingen. Ook buiten de gebaande paden.

**Wij zijn gericht op de
kwaliteiten die
Limburg ons biedt**

Onze omgeving

Het CDA Limburg heeft bij het opstellen van het Provinciaal Omgevingsplan (POL) ingezet op meer ruimte voor het bedrijfsleven. Hierbij is aandacht besteed aan de doorontwikkeling van gezonde en duurzame agrarische sector. Deze sector kan een grote bijdrage leveren aan het behoud en beheer van de natuur en de Limburgse landschappen. Samen met de natuurorganisaties en verenigingen van betrokken bewoners kunnen zij grote stappen zetten bij de ontwikkeling en het beheer van de provinciale natuur.

Ook bij het wonen zijn er duidelijke keuzen gemaakt. Dit is nodig om in te spelen op de bevolkingsontwikkeling. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen Noord-, Midden- en Zuid-Limburg en worden gemeenten aangemoedigd om een duidelijke woonvisie op te stellen. Het is belangrijk dat ook met betrekking tot het wonen en de leefomgeving er voldoende ruimte is voor ontwikkeling en de provincie niet op slot gaat. Er is immers ook een vraag vanuit starters, arbeidsmigranten en doorstromers. Daarnaast is er de noodzaak om de bestaande woningvoorraad goed te gebruiken, waar nodig te vernieuwen en in grote omvang te verduurzamen. Sociale leegstand is net zo erg als fysieke leegstand. Samen met woningcorporaties en vastgoedbeleggers moeten Limburgers hun woonomgeving in de komende jaren kunnen aanpakken en verbeteren.

Zie de actielijst achterin voor concrete actiepunten op het gebied van de ruimtelijke omgeving.

Fietsen

De opkomst van de elektrische fiets maakt het afleggen van grote afstanden steeds beter mogelijk. Dit is terug te zien in het Heuvelland waar veel mensen met de fiets recreëren en grotere afstanden afleggen. De fiets wordt ook populairder om de afstand tussen woonplaats en werkplek af te leggen. Het CDA Limburg ziet een belangrijke taak voor de provincie om te zorgen dat het fietsen in de provincie ruim baan krijgt (woon-werkverkeer, recreatief en sportief). Dit betekent investeren in het wegennet, zodat er fietssnelwegen komen, er voldoende oplaadpunten zijn voor e-bikes en de veiligheid, in met name het Heuvelland, verbeterd.

Toekomstige grondstoffen

Met een frisse blik wordt ook duidelijk dat de sloopopgave in de krimpggebieden niet alleen een kostenpost hoeft te zijn. Het indunnen en inbreiden van de stad zorgt er voor dat er nieuwe, groene ruimte aan de Limburgse steden wordt toegevoegd. Daarnaast zorgt een sloopproject niet alleen voor kosten. De materialen die vrijkomen kunnen ook weer worden ingezet. Met dit hergebruik wordt een andere invulling gegeven aan het concept duurzaamheid. Naast de Engelse term 'recycling', zal ook de term 'upcycling' ingeburgerd raken. Reststoffen worden toekomstige grondstoffen.

Mobiliteit in Limburg

Het Limburgse wegennet moet goed onderhouden worden. Prioriteit hebben die plekken die onveilig zijn; de zogenaamde blackspots. Het CDA Limburg blijft zich inzetten om het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen. Het wegennet kan daarvoor vaak tijdens het reguliere onderhoud en beheer met kleine aanpassingen veiliger worden gemaakt. De inzet van vrijwilligers die vertellen over hun wegbelevens zorgt er verder voor dat sneller plekken worden aangepakt die onveilig zijn of leiden tot opstoppingen en vertragingen. Soms zijn grote investeringen nodig om de doorstroming te verbeteren. Het is de inzet van het CDA Limburg dat gemeenten en provincies nauw met elkaar samenwerken, zodat verkeersknooppunten in samenhang worden verbeterd en verschillende modaliteiten (auto, trein, bus of fiets) goed aansluiten. Hierdoor kunnen mensen snel overstappen en wordt Limburg beter en sneller bereikbaar.

Speciale aandacht heeft de verbetering van het internationaal treinverkeer tussen steden als Maastricht – Heerlen – Aken, Weert - Hamont en Venlo – Mönchengladbach en de elektrificatie van de Maaslijn. Een versnelling is wenselijk. Tot slot heeft het CDA Limburg de ambitie om beter gebruik te maken van de waterwegen. Ook de Maas zorgt dat Limburg nationaal en internationaal goed bereikbaar is en draagt bij aan verdere economische groei.

Landbouw & natuur

Het CDA Limburg is trots op de agrarische familiebedrijven die Limburg rijk is. In de afgelopen jaren hebben ze stevig aan de weg getimmerd voor meer dierenwelzijn, meer duurzaamheid en groter markt bereik. Met hun inzet garanderen zij dat Nederland de voedselvoorziening op orde heeft. Het is de inzet van het CDA dat in heel Europa, en dus ook in Limburg, voldoende ruimte blijft om te boeren. Met de nieuwste inzichten kunnen Limburgse agrariërs op wereldniveau meespelen. Niet alleen hun producten, ook hun kennis kunnen ze exporteren naar andere EU-landen. Dit is hard nodig om een goede boterham (met beleg) te verdienen en vanwege de doelstelling om tegelijk te verduurzamen en de voedselaanvoer te verzekeren in een steeds verder verstedelijkte wereld met klimatologische excessen. Agrariërs, zeker familiebedrijven, weten dat ze goed moeten zorgen voor dieren en de aarde. Zij leven er immers van.

Wij willen dat de natuur en de landschappen in Limburg in goede samenhang met een sterke agrarische sector vorm krijgen. Hierbij is er zeker ook een rol weggelegd voor bijvoorbeeld het Limburgs Landschap, Natuurlijk Limburg, Instandhouding Kleine Landschapselementen (IKL Limburg) en Natuurmonumenten met de vele actieve vrijwilligers. Ook Staatsbosbeheer en BosWerkt zijn noodzakelijk bij het behoud van het natuurschoon. De provincie heeft een belangrijke taak om de natuurdoelstelling te behalen. Juist door goed samen te werken kunnen we de kwaliteit van de natuur versterken. Op die kwaliteit zijn we gefocust.

“In de regels was het allemaal te taai. Daarom heb ik het beleid praktisch gemaakt. Nu kijken we naar samenhang en wat kan.”

**Gedeputeerde
Patrick van der Broeck**

Marcus Optendrenk

“Limburgs toekomst ligt óók in Duitsland”

Limburg is de meest internationale provincie van Nederland. Het grenst maar liefst voor driekwart aan het buitenland. In het moderne Europa mogen deze grenzen geen belemmeringen meer zijn voor Limburgers, maar juist kansen. Er is nog een wereld te winnen op het gebied van grensoverschrijdende, economische samenwerking. Zo vindt ook dr. Marcus Optendrenk, een vriend van Limburg en parlementariër in de Landtag van Nordrhein-Westfalen (NRW).

Wat vindt u van de huidige samenwerking tussen Limburg en Nordrhein-Westfalen (NRW)?

Optendrenk: “Ik denk dat er al veel gebeurt op het gebied van grensoverschrijdende samenwerking. Zo is er sinds 2010 een nauwer samenwerkingsverband tussen de Benelux en NRW. In eerste instantie om de

arbeidsmarkten in verschillende landen beter op elkaar aan te laten sluiten. Intensieve economische samenwerking over de grens is van groot belang voor Limburg. Gelukkig wordt dit ook onderschreven door mijn Limburgse collega's zoals Ger Koopmans en Patrick van der Broeck. Het is nu wel tijd dat we mooie intentieverklaringen om gaan zetten in daden.

Het verbeteren van de treinverbindingen met Duitsland zou een mooi begin kunnen zijn

Optendrenk: “Niet ‘kunnen’ maar ‘moeten’ zijn. De beperkte treinverbindingen tussen Limburg en Duitsland zijn een doorn in het oog van alle samenwerkingsaspiraties. Kijk bijvoorbeeld naar de verbinding van Venlo naar Düsseldorf. Het wordt echt de hoogste tijd om deze op te waarderen. In combinatie met Greenport en de Hightech Campus in Eindhoven zal dit de Noord-Limburgse

economie een enorme boost geven. Maar er zijn zeker meer projecten die om realisatie vragen.”

Hoe ziet u Euregionale samenwerking in de toekomst?

Optendrenk: “Ik denk dat de toekomst van het Europese project in het algemeen zal worden bepaald door het succes van internationale samenwerking op lokaal niveau, zoals onze Euregio. De tijd dat alles in de nationale hoofdsteden van Europa wordt bepaald loopt langzaam ten einde. Ik denk dat Euregionale initiatieven en samenwerkingsverbanden steeds belangrijker worden om de uitdagingen van morgen en de dagen erna aan te kunnen gaan. Onze Euregio kan en moet een lichtend voorbeeld zijn voor de rest van Europa. Er moet een langetermijnvisie komen in plaats van ad-hoc-projectjes. Dat zijn wij allen verplicht aan onze burgers, aan beide zijden van de grens.

Het CDA Limburg knokt in Den Haag voor

1. De accijns op benzine / diesel moet omlaag.
2. Meer politieagenten voor Zuid-Nederland.
3. Investerings in grensoverschrijdende OV-verbindingen naar Düsseldorf, Aken, Hasselt, Hamont, Luik en Brussel.
4. Meer Duitse taal in het onderwijs.
5. Geen verkleining van Rijksdiensten in Limburg.
6. Passende zorg voor iedereen.
7. Krimpregio's moeten extra middelen krijgen.
8. Blijvende strijd tegen wietteelt en drugsgebruik.
9. Regionale, Limburgse economische ontwikkeling moet zoveel mogelijk ondersteund worden.
10. Versterking onderwijsvoorzieningen zoals de HAS Hogeschool, de Universiteit Maastricht en andere (hogere) onderwijsinstellingen.

WELVAREND

Vergroten van de werkgelegenheid heeft prioriteit

Het CDA Limburg wil de regionale economie van Limburg verbeteren. Actief en uitvoeringsgericht zet de provincie, in samenwerking met de gemeenten, in op het vergroten van de werkgelegenheid. Dit is een topprioriteit. Te veel mensen zijn in de afgelopen jaren werkloos geworden. De ontslagrondes, zoals in de zorg en in de jeugdzorg, zijn hard aangekomen bij Limburgse families.

Het is economisch in Limburg zeker geen hosanna. Sommige sectoren, zoals de bouw- en agrarische sector, zijn hard getroffen door de financieel-economische crisis. In plaats van een winstrekening opstellen, moesten bedrijven alles doen om de verliezen te beperken. Te veel bedrijven zijn in de afgelopen jaren failliet gegaan met alle gevolgen voor de werknemers. Ook de toeristische sector vraagt om een frisse aanpak; meer samenwerking en regionale profilering over grenzen heen.

Het CDA Limburg wil de Limburgse economie op een **duurzame manier versterken**. Daarvoor is het noodzakelijk dat ondernemers sneller in contact komen met kennis en innovaties. Met

name de kleine en middelgrote ondernemers. De provincie kan meer doen om via clusters en sectoren deze ondernemers te ondersteunen.

Naast het stimuleren van meer krediet- en investeringsruimte betekent dat verbindingen leggen. Via de campussen en ook via stimuleringsprogramma's als LimburgMakers. Daarnaast aandacht voor eerlijke aanbestedingsregels, waarbij Limburgse ondernemers volop kansen krijgen. Dus niet al te strenge omzetregels en zoeken naar alternatieve mogelijkheden om meer mensen (ook met een smetje) aan het werk te krijgen. Het mag niet zo zijn dat door het omzetverlies in de afgelopen jaren steeds meer Limburgse bedrijven buiten de boot vallen bij overheidsaanbesteding.

**Onderscheidend
door gemotiveerde,
betrokken,
ondernemende en
gastvrije mensen**

We moeten ons niet de kaas van het brood laten eten.

Voor het CDA Limburg betekent dit concreet inzetten op **versnellen en verbinden**. Dit begint met het versterken van de innovatiekracht en de ondernemerskracht in Limburg door het (door-) ontwikkelen van de Kennisas waarbij onderzoek / onderwijs en overheid met name worden gekoppeld aan middelgrote en kleine bedrijven. Het doel is om snel te schakelen en innovaties uit te wisselen. Vervolgens is het belangrijk om midden- en kleinbedrijven gericht te ondersteunen door middel van financiële arrangementen (MKB fonds) en is er winst te halen bij het verbeteren van de ketensamenwerking in de verschillende clusters en sectoren. Daarbij moet er met name oog zijn voor de sectoren landbouw, bouw en zorg. Hier zijn immers harde klappen gevallen. Het CDA Limburg wil binnen het stimuleringsprogramma gerichte ondersteuning op de praktijk en extra aandacht voor goede communicatie, zodat alle MKB-ers bereikt worden.

Een nadrukkelijk punt voor de economische agenda is het versterken van het kennisniveau bij scholieren, studenten en werknemers, zodat er voldoende aanbod is van gekwalificeerde werknemers. Ook

om te zorgen dat ze in België of Duitsland kunnen werken, moeten jonge Limburgers vakbekwaam zijn. Theoretisch via de universiteit of praktisch met de handen via de vak- en beroepsopleidingen. Een kritische beschouwing naar pedagogische methoden kan er toe bijdragen dat in Limburg de beste voorbeelden uit de Euregio als maatstaf worden genomen. Limburgse scholieren en studenten verdienen de beste scholing. Ook met oog op de vraag naar goede vakkrachten vanuit het bedrijfsleven. Limburg moet nog beter bekend komen te staan vanwege de standaard van gedisciplineerde, gemotiveerde werknemers. Dat betekent ook dat de disbalans tussen een tekort aan goede vakkrachten en een overschot aan werkzoekenden op provinciaal niveau aangepakt wordt. Het actief terug brengen van het aantal werkzoekenden en het aantal bijstandsgerechtigden versterkt zowel de economie als de leefbaarheid in steden en dorpen.

Met een duidelijke focus op een competitief kostenniveau van wonen, werken en bedrijfslocaties, verbeteren we de vestigingsvoorwaarden in heel Limburg. Dit houdt ook in verder investeren in een uitstekende bereikbaarheid van het regionale bedrijfsleven via weg, water, spoor, lucht en via het breedbandinternet. Limburg

wordt door een gezamenlijke aanpak nog aantrekkelijker. Niet in de laatste plaats voor toeristen uit eigen land en uit de omringende landen, zoals uit Duitsland en België. Het stimuleren van toeristisch-recreatief aanbod, in samenspraak met ondernemers en mede-overheden, hoort daarbij.

Tot slot, pleit het CDA Limburg voor een zakelijke benadering waar de provincie zelf investeert in de structurele versterking; Essent-gelden verstandig inzetten betekent oog voor rendement.

Kennisasprojecten

In de afgelopen periode heeft de Provincie Limburg hard gewerkt aan de ontwikkeling van de Kennisas en structuurversterkende projecten. De verbindingen tussen onderwijs, overheid en ondernemers zijn van groot belang om te zorgen dat er over en weer kennisuitwisseling plaatsvindt. Met grote bedrijven als DSM, OCI en recent VDL speelt Limburg een belangrijke rol in de top-technologische driehoek, midden tussen Eindhoven, Leuven en Aken. Naast de maakindustrie zijn er ook grote dienstverlenende bedrijven gevestigd, bijvoorbeeld in Heerlen met APG. En met de clusters agrobusiness en logistiek zijn er van oudsher bedrijfstakken die vandaag nog altijd op topniveau meespelen. De economische structuur in Limburg bevat zo een mengeling aan bedrijven die elkaar over en weer kunnen versterken. Met de opzet van vier campussen en de stevige inzet van LIOF (het Limburgse investerings- en ontwikkelingsfonds), heeft het provinciebestuur het grondwerk verricht.

Rendement voor Limburg

In 2009 heeft de provincie een groot geldbedrag ontvangen na de verkoop van de Essent-aandelen. Het is belangrijk dat het geld goed wordt belegd en geïnvesteerd. We zijn er zuinig op, zodat ook toekomstige generaties met de opbrengst goede dingen kunnen doen. Naast het beleggen in obligaties, wil het CDA Limburg dat met het geld de Limburgse economie op een structurele wijze wordt versterkt. Op die manier kan geld dubbel werken: Limburgse ondernemers kunnen zich sneller en sterker ontwikkelen en de provincie krijgt een goede rente op de investering. Ook kunnen er projecten voorgefinancierd worden, zoals de Maaslijn. Op die manier kunnen we versnellen, ook al heeft de Rijksoverheid op dit moment niet direct het geld beschikbaar. Om te zorgen dat het geld goed wordt besteed, zijn er harde afspraken gemaakt. Het CDA Limburg staat voor deze zakelijke benadering.

De vier campussen

Limburg kent op dit moment vier campussen. Ze dragen bij aan een excellent vestigingsklimaat en versterken de economische structuur. Doel is het volgen van de wereldontwikkeling en het in de markt zetten van nieuwe producten door slimme verbindingen.

De vier kenniscampussen zijn:

- de Chemelot Campus, gericht op de topsector chemie
- de Maastricht Health Campus, gericht op gezondheid en voeding
- de Greenport Campus Venlo, gericht op agribusiness en logistieke versnelling
- de Smart Services Campus Heerlen, gericht op dienstverlening en snelle analyse van grote databestanden

Kenmerken van het Limburgse land:

- Limburg kent 1.120.006 unieke inwoners en 516.595 huishoudens
- Limburg heeft 30% van de Nederlandse landsgrenzen
- Afstand in een rechte lijn tussen Molenhoek en Mesch is 112 kilometer
- Limburgers reizen jaarlijks ruim 12 miljard kilometer

Culturele verscheidenheid verbindt het verleden met het heden:

- Limburg telt 4560 rijksmonumenten waarvan 379 religieuze monumenten en 964 beschermde boerderijen
- Koninklijk Harmonie St. Cecilia Mheer is de oudste harmonie van Nederland, opgericht in 1821
- Het Notorious International Breakdance Event te Heerlen is met > 10.000 bezoekers een van de grootste Hip Hop Dance festivals ter wereld

Bloeiend verenigingsleven: ruim 385.000 vrijwilligers!

- Zo zingen 30.000 Limburgers in een koor
- Zo spelen 30.000 Limburgers in een fanfare, harmonie, tamboerkorps of orkest
- Zo zijn er 10.000 Limburgers bij de Schutterij
- en zo sporten meer dan 250.000 Limburgers in verenigingsverband

Zorg begint bij mensen in de buurt:

- Limburg telt 9.298 burgerhulpverleners: ze kunnen reanimeren en een AED bedienen; als in hun buurt iemand een circulatiestilstand heeft, krijgen ze een oproep via het Reanimatie Oproep Netwerk
- Mantelzorgers: 1 op de 8 volwassenen geeft mantelzorg

Fotograaf | Koos Breukel

Stijn Huijts

“Limburg, wees trots en toon ambitie!”

Limburg is een veelzijdige, internationale provincie met een duidelijk eigen(wijs) gezicht. De ligging in het hart van de Euregio, de veelzijdigheid van het landschap, de unieke cultuur en tradities maken onze provincie tot een parel van Nederland. Stijn Huijts, directeur van het Bonnefantenmuseum te Maastricht, onderschrijft dit ten zeerste. Hij vindt alleen dat Limburg nog wel wat trotser mag worden op de kwaliteiten die er zijn en veel ambitieuzer als het gaat om het zien en benutten van kansen. Voor dit magazine wilde hij graag zijn Limburgse ambities op het gebied van cultuur toelichten, zoals hij dat voor elke politieke partij zou doen.

Hoe is het gesteld met de culturele sector in Limburg?

Huijts: “Er is veel variatie, veel creativiteit, maar ook soms te weinig ambitie. Ondanks de geringe kritische massa van het geheel hebben we een aantal topinstituten die

in potentie kunnen uitgroeien tot ware vlaggenscheppen van de Limburgse Cultuur. Er is echter een gebrek aan ambitie en visie op kwaliteit. In reactie op budgettaire krapte worden in veel gemeentes momenteel verkeerde keuzes gemaakt. De lat wordt lager gelegd, terwijl de ervaring is dat juist het hoger leggen van de lat geld aantrekt.

Kunt u specifiek ingaan op musea?

Huijts: “De provinciale musea hebben de potentie om zich te ontwikkelen tot professionele dynamische vlaggenscheppen van kunst en cultuur in Limburg, maar op dit moment stagneert de noodzakelijke groei, o.a. onder invloed van de economische crisis. Als gevolg hiervan blijven veel culturele buitenkansen momenteel onbenut. De Ruslandtentoonstelling vorig jaar in het Bonnefantenmuseum heeft aangetoond dat een groei van 50% meer bezoekers mogelijk is als het museum voldoende gefaciliteerd wordt. Musea kunnen laten zien

wat er speciaal is aan de Limburgse Cultuur. Juist door die Limburgse cultuur in hun presentaties te contextualiseren ten opzichte van wat er in de wereld te koop is”.

Welke rol heeft de provincie volgens u op het gebied van cultuur?

Huijts: “Kwaliteiten herkennen, erkennen en faciliteren vanuit de overtuiging dat het in stand houden van een dynamische, professionele en ambitieuze museumpraktijk bij uitstek een publieke taak is. Daarnaast zou de overheid als ambassadeur voor de kunsten meer kunnen betekenen als het gaat om het bevorderen van het mecenaat en de sponsoring door bedrijven. Culturele instellingen moeten zich samen met de overheid verantwoordelijk voelen om het gevoel van eigenaarschap bij de burger, maar ook bij maatschappelijke instellingen (o.a. onderwijs) en het bedrijfsleven, te bevorderen.”

**Op een eigen
wijze omgaan
met cultuur:
professionals
en amateurs
aanmoedigen**

Limburg

drietalenpunt

Minder grenzen, meer werk

Wij wonen pal aan een “drietalenpunt” dat van grote invloed is op de taal en culturele identiteit van onze provincie. Toen Limburg in 1839 definitief bij het Koninkrijk der Nederlanden kwam, werd er naast het dialect, vooral Frans en Duits gesproken. Zeker voor de bestuurlijke elite en ondernemers was het noodzakelijk om meertalig te zijn. In de laatste decennia is echter de oriëntatie op het Engels sterker geworden en kijken mensen minder vaak naar Duitse of Belgische tv-zenders. In de loop van de jaren is zo de kennis van het Duits en het Frans weggezaakt. Voor een provincie die grotendeels grenst aan een andere taalgebied beperkt dat de sociaaleconomische ontwikkeling enorm. Jonge mensen, die alleen Nederlands (en Engels) spreken, zijn beperkt in hun werkgebied. Wie naast het Nederlands en het Engels ook het Duits op een goed niveau machtig is, heeft binnen de Euregionale arbeidsmarkt meer kansen op werk.

Zeker voor het leren van een taal, geldt het adagium ‘al doende leert men’. Hoe eerder in de opvoeding men met een tweede (of derde) taal in aanraking komt, des te sneller die taal wordt geleerd. In het buitenland zijn er meerdere goede voorbeelden. In Brussel en Canada hanteren ze zo het model van het onderdompelingsonderwijs. Leerlingen

worden al op jonge leeftijd ‘ondergedompeld’ in een tweede taal. En de Duitse deelstaat Saarland heeft aangekondigd de volgende generaties tweetalig op te voeden. Deze deelstaat grenst voor een groot deel aan Frankrijk en tweetaligheid is noodzakelijk om de economische perspectieven voor de inwoners te verbeteren. Ook in eigen land heeft de staatssecretaris van Onderwijs aangegeven dat er meer experimenten kunnen komen om kinderen op de basisschool naast het Nederlands in het Engels les te geven. Maar waarom alleen het Engels?

Het CDA Limburg pleit voor een ambitieuze agenda om de grensbarrières te verminderen. Met name de taalbarrières. Meerdere onderzoeken, zoals de verschillende Kansentlussen voor Limburg, hebben namelijk aangetoond dat zonder deze grenzen de werkgelegenheid en het ondernemerschap zeer fors kunnen groeien. Honderdduizenden banen liggen in het verschiet. Hiervoor is ook cultureel een omslag in het denken nodig. Bestuurders, ondernemers en aankomende studenten moeten hun horizon, over de grenzen heen, verbreden. Dit betekent ook een groter bewustzijn over de culturele verschillen binnen overheidsinstellingen, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.

Om te zorgen dat de Duitse en Belgische partners ook meedoen aan deze cultuuromslag, kan het recente initiatief van de ‘Euregionale Gemeenschap voor Cultuur en Samenleving’ (EGKS) gebruikt worden. Ze vormt daarmee als het ware de culturele drager van de gezamenlijke, economische agenda om onderwijs, onderzoek en overheid te koppelen binnen het top-technologische gebied gelegen tussen Eindhoven, Leuven en Aken.

Het CDA Limburg wil de goede voorbeelden voor meertaligheid uit het buitenland overnemen en ziet kansen om het onderdompelingsonderwijs in het grensgebied te vergroten; met daarbij een sterke focus op het Duits (in plaats van het Engels) als tweede voertaal. De Limburgse leraren moeten daarvoor natuurlijk ook kennis en kunde kunnen uitwisselen met Duitse en Belgische collega’s. Het voorbeeld van het Valuascollege in Venlo verdient daarnaast navolging met het ‘Mach Mit’ programma, waar op het middelbaar onderwijs ook in het Duits les wordt gegeven. Om te zorgen dat MBO’ers snel een baan kunnen vinden op de Euregionale arbeidsmarkt, moet verder het gebruik van “Euregiocertificaten” worden vergroot. Deze tonen de behaalde taal- en informatiecompetenties die behaald zijn met stages en uitwisselingen over de grens. Tot slot moet ook in de studiekeuze het gebruikelijker worden dat studenten naar een Duitse of Belgische hoger onderwijsinstelling gaan, zoals naar Leuven of naar Aken. De instroom van Duitse en Belgische studenten moet zo op termijn gelijk staan aan de uitstroom van Limburgse studenten naar Duitse en/of Belgische hoger onderwijsinstellingen in de euregio. Dit alles begint met een duidelijke, politieke keuze om Limburg tot een meertalige regio te maken en de (culturele en administratieve) grenzen sterk te doen verminderen.

Geert van Istendael

“Limburgs Unique Selling Proposition”

De Vlaamse schrijver, essayist en journalist Geert van Istendael, in de jaren '80 bekend bij het grote publiek als verslaggever en nieuwslezer bij de BRT (nu VRT), vindt dat Limburg potentieel goud in handen heeft met zijn ligging in de Euregio. Een goede beheersing van het Duits en/of Frans is daarvoor wel een voorwaarde. Wij gingen bij hem op bezoek in zijn geboortestad Brussel en vroegen hem naar de meerwaarde van een betere talenkennis in Limburg.

Waarom is kennis van het Duits en/of Frans zo belangrijk voor Limburg?

Van Istendael: “(Nederlands-) Limburg, ligt op een unieke locatie: daar waar drie grote Europese taalgebieden elkaar raken. Ga je van Maastricht 30 kilometer naar het oosten en men spreekt Duits, ga je 30 kilometer naar het zuiden en men spreekt Frans – in het geval van Vaals is dit geen 30, maar slechts 3 kilometer. Ga je oostelijk of zuidelijk de grens over en je bent feitelijk een analfabeet als je alleen het Nederlands machtig bent. Alleen al om praktische redenen is enige kennis

van het Duits en/of Frans noodzakelijk. Het gaat echter verder dan alleen in staat zijn een ‘baguette’ te bestellen in Luik of goedkoop te tanken in Aken, er gaat een hele wereld voor je open als je het Duits en/of Frans echt goed beheerst.

Hoe bedoelt u dat?

Van Istendael: “Als je kijkt naar de kansen die veel Limburgers op dit moment laten liggen, alleen omdat ze geen Duits of Frans spreken, althans niet goed genoeg, is dat heel jammer en voor mij ook onbegrijpelijk. Stel je voor dat jonge Limburgers naast Nederlands (en een beetje Engels) ook het Duits en/of Frans beheersten, deze zouden niet alleen in Amsterdam of Den Haag, maar ook in Aken, Düsseldorf, Luik en zelfs Parijs werk kunnen vinden. Het zou Limburgs ‘Unique Selling Proposition’ kunnen zijn: een bevolking die meerdere talen goed beheerst. Ik heb de bijna fanatieke drang van Nederlanders om vooral goed Engels te kunnen spreken nooit helemaal begrepen. Natuurlijk is een goede beheersing van het Engels van groot belang. Duitsland en België echter zijn veruit de belangrijkste handelspartners. Zou

het niet handig zijn, alleen al vanuit een koopmansoogpunt, om Duits en Frans óók goed te kunnen spreken? Als grensregio geldt dit helemaal voor Limburg. Laat de rest van Nederland zich lekker focussen op alleen Engels, jullie leren daarnaast ook nog Duits en Frans. Maak van meertaligheid jullie ‘Unique Selling Proposition’!

Wat is er nodig om tot deze ‘Unique Selling Proposition’ te komen?

Van Istendael: “Het belangrijkste is dat Limburgse kinderen al op jonge leeftijd te maken krijgen met een tweede taal, hetzij Duits, hetzij Frans, naast het Nederlands. De school is de beste plek hiervoor. Een methode die in Brussel goed werkt is het zogeheten “onderdompelingsonderwijs”: Franstalige kinderen krijgen onderwijs structureel gegeven in het Nederlands. Op deze manier leert de Brusselse jeugd twee talen nagenoeg vloeiend spreken. In Limburgse basisscholen zou men bijvoorbeeld ervoor kunnen kiezen enkele dagen per week alle lessen in het Duits of Frans te geven. Kinderen pikken zo een tweede taal snel op, waar ze de rest van hun leven profijt van zullen hebben.

STEUN IN DE RUG

Uniek door onze visie op overheid, markt en samenleving

Wij geloven in de kracht van mensen. Dagelijks werken duizenden Limburgers aan een waardevolle samenleving. Als werknemer bij een bedrijf, als ondernemer, als boer, als bestuurder, als vrijwilliger bij de lokale sportvereniging of mantelzorgverzorger voor een familielid. De overheid is daarbij een steun in de rug. Zeker voor mensen die kwetsbaar zijn. Met de inzet van velen en steun vanuit de overheid komt er meer vaart in Limburg.

Voor het CDA telt elk mens en de kracht van mensen die samenwerken. Dat is een unieke benadering, want bij andere politieke partijen is de burger meer een individualist. Deze burger kent vooral rechten en zo langzaam aan overheerst een claimcultuur. De samenhang ontbreekt.

De mens staat centraal.

Het CDA Limburg verheerlijkt niet de staat. En ook niet de markt. Bij ons geen maakbaarheidsgedachte en zeker geen benadering alleen gericht op cijfertjes. Wij gaan uit van vrijheid in verantwoordelijkheid. Ambtelijke instanties, ICT-systemen en richtlijnen zijn dienstbaar aan de mens. Wij geloven dan ook dat een leefbare samenleving is gediend bij een bescheiden overheid. Dat

betekent dat mensen vertrouwen en verantwoordelijkheid krijgen om voor elkaar te zorgen, naar elkaar om te kijken en samen te werken aan een goede samenleving.

Wij gaan daarbij uit van **vier uitgangspunten**: publieke gerechtigheid, solidariteit, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid. Deze uitgangspunten geven richting. Ook in dagelijkse situaties. Zo draagt de overheid bij aan solidariteit als ze een familie toestaat om tijdelijk opa of oma te huisvesten in een mantelzorgwoning in de tuin. En in het geval van rentmeesterschap vult de provincie dit goed in als ze ruimte en financiering biedt aan nieuwe energiecoöperaties waarin mensen gezamenlijk energie

**Frisse energie
door vernieuwing
en particulier
initiatief**

gaan opwekken. Publieke gerechtigheid gaat bijvoorbeeld over het handhaven van milieuwetgeving bij bedrijven, maar ook over het bieden van ruimte aan ondernemers voor de groei van hun activiteiten. En tot slot leidt gespreide verantwoordelijkheid tot een toedeling van taken en verantwoordelijkheden (op basis van beginselen als subsidiariteit en soevereiniteit in eigen kring).

Nu is de samenleving aan zet. Jarenlang was het denken in markttermen dominant. De uitvoering van projecten werd strikt gevolgd en de uitkomsten vooral financieel beoordeeld. De uitgaven binnen de overheid zijn sterk gestegen en de efficiëntie gedaald. Dit willen we veranderen door meer vertrouwen aan de samenleving te geven. Wij zijn er van overtuigd dat oplossingen voor (sociale) problemen komen van mensen. Zij benutten kansen en gaan sociale innovaties aan. De overheid opereert daarvoor te traag. Het overheidsapparaat verlamt bijvoorbeeld omdat ze zeker wil zijn dat een project leidt tot gelijke uitkomsten. Zo tellen niet de initiatieven die mensen onderling starten, maar mogelijke risico's, bezwaren en het doorlopen van procedures.

Wij denken dat de solidariteit van buurtbewoners onderling vele malen sterker is dan de solidariteit van anonieme instanties veraf. Wij bewonderen ook tegendraadse ondernemers die in de zorgsector voor vernieuwing hebben

gezorgd door buurtzorgconcepten. In dit concept schat de lokale verpleegkundige de zorgbehoefte in van de cliënt en worden niet de indicatoren en systemen als leidraad genomen. Ook zijn er veel warme initiatieven van MKB-ondernemers om buurtjongeren met een vlekje in dienst te nemen zonder dat ze daartoe verplicht zijn vanuit een quota-regeling. Ook het aanpakken van eenzaamheid en armoede behoort de inzet van velen te zijn, in plaats van uitbesteed en het liefst ver uit het zicht. Wij willen er voor zorgen dat alle mensen tot hun recht komen. Dat is ook onderdeel van ons idee van publieke gerechtigheid.

Net als de vele adviesraden van de regering, zoals de Raad voor Openbaar Bestuur en de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, geloven we in een hernieuwde balans tussen samenleving, markt én overheid. In dat concept participeert niet de burger, maar de overheid in de samenleving. Door deze gedachte van overheidsparticipatie centraal te stellen in het beleid komt er een enerverende, nieuwe dynamiek in de samenleving op gang. Deze dynamiek is in Limburg nodig om de dienstverlening van de overheid en de gevestigde maatschappelijke organisaties, als woningcorporaties en zorginstellingen, te verbeteren.

Sociale innovatie en sociaal ondernemerschap zijn van groot belang. Limburgers verdienen het dat publieke

goederen kwalitatief op orde zijn en niet te duur. Het CDA Limburg staat voor een provincie die mensen aanmoedigt het initiatief te nemen, zoals de gemeenten Peel en Maas en Beesel dit bijvoorbeeld al doen. Het is onze doelstelling dat alle mensen hun talenten inzetten, voor zichzelf en voor de ander.

Appelleren, aanmoedigen en aanspreken werkt duizenden malen beter dan welke wet of regel vanuit de overheid. Ook de emancipatie van vroeger ging uit van dat idee. Aan deze emancipatie heeft het CDA, en zijn voorganger de KVP, veel bijgedragen door de kracht van het maatschappelijke middenveld te benutten. Denk daarbij aan de inzet van lokale schooldirecteuren en volkshuisvesters. Die emancipatiegedachte had niet als doel om mensen afhankelijk te maken van uitkeringen, subsidies, toeslagen of aftrekposten. Niet uitbesteden van verantwoordelijkheden, maar het eigenaarschap stond in die gedachte voorop. Het is niet goed als mensen in hun lot gaan berusten, dat hen door een ander is opgelegd. Verantwoordelijkheid, het antwoord geven aan jezelf, is noodzakelijk wanneer de samenleving smacht om betrokkenheid, respect en naastenliefde. De uitdagingen, die iedereen in het leven kent, zijn gezamenlijk te dragen. Het is niet voor niets dat wij geloven in de kracht van de mensen.

Focus en zakelijkheid voorop:

- Focus op de kracht van mensen, op initiatieven en de netwerken van onderaf.
- Focus op de meerwaarde, want soms moet de provincie een gemeente bijstaan met kennis en strategische adviezen.
- Focus op het uitvoeren, het handhaven en het toezicht.
- Focus bij het inzetten van de (Essent-)middelen, zodat Limburg sociaal en economisch verrijkt.

De zeven taken van de provincie:

- Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer
- Milieu, energie en klimaat
- Vitaal platteland
- Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer
- Regionale economie
- Culturele infrastructuur en monumentenzorg
- Kwaliteit van het openbaar bestuur

Thijs Hendrix

“CDA, beken kleur en keer terug naar de wortels!”

Wat is de sleutel tot een sterke en duurzame economie? “Een leefbare samenleving, die gebaseerd is op waarden en normen”, luidt het antwoord van Thijs Hendrix, oprichter en eigenaar van Hendrix Genetics: een internationale hoogwaardige fokkerij met 2400 werknemers in 24 landen. Een herwaardering van onze christelijke wortels is volgens Hendrix noodzakelijk voor zowel een sterke economie als een leefbare samenleving. Hij roept het CDA dan ook op om zijn (christelijke) kleur te bekennen en terug te keren naar de wortels van onze samenleving.

Hoe ziet u de toekomst van de economie in Limburg voor u?

Hendrix: “Ik denk dat de ‘biobased economy’ de goudmijn van de toekomst is voor Limburg. Met Chemelot in Zuid-Limburg, Greenport in Venlo, de Hightech Campus in Eindhoven én de vele (grote en kleine)

bedrijven die er direct of indirect mee verbonden zijn, hebben wij de potentie om wereldleider te worden op dit gebied. Het zijn de ondernemers, met sterke wortels in de samenleving én een open blik op de wereld, die de economie draaiende, maar ook duurzaam houden. De economie is immers een afgeleide van de waarden en normen van de samenleving. In ons geval zijn dat de christelijke normen en waarden.

Welke rol spelen christelijke waarden en normen in uw bedrijf?

Hendrix: “Een hele grote. Je zou kunnen zeggen dat ons hele businessplan gebaseerd is op de essentie van de sociale leer van de Kerk. Hierin worden onder meer ondernemers en politici opgeroepen tot ‘dienend leiderschap’. In de kern komt het neer op drie dingen. Ben ik, als leidinggevende, bezig het algemeen belang te dienen? Kom ik mijn verplichtingen, die bij mijn functie als leidinggevende horen, na? En

stel ik iedereen die bij mij in dienst is genoeg in staat zich persoonlijk te ontwikkelen? Deze drie vragen stel ik mezelf elke dag weer. Hier kan geen enkel handboek over ‘governance’ tegenop.

Christelijke waarden en normen in politiek, is dat wel van deze tijd?

Hendrix: “Dat mag ik toch hopen! Het zou een enorme verloochening van onze identiteit zijn als we onze christelijke wortels overboord zetten. Dit geldt voor heel Europa, en zeker voor Limburg. Neem bijvoorbeeld het subsidiariteitsbeginsel, een christelijk begrip die de basis zou moeten zijn voor elke politieke besluitvorming. Alles zo lokaal mogelijk organiseren. Mensen verantwoordelijkheid geven over hun eigen leefomgeving en die van hun naasten. De politiek, en het CDA in het bijzonder, mag onze waarden en normen nooit aan de kant schuiven. Daarom zeg ik: beken kleur en keer terug naar de wortels!”

I. Actiepunten

Provincie:

A. We staan voor een betrouwbare overheid

1. We laten ons leiden door het uitgangspunt dat een betrouwbare overheid duidelijke grenzen stelt, onrecht bestrijdt en zorgt voor mensen die afhankelijk en kwetsbaar zijn. Publieke gerechtigheid staat bij ons hoog in het vaandel geschreven.
2. Het naleven van wet- en regelgeving is een belangrijke taak voor het College van Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten waken over een integere en transparante besluitvorming en zetten de strategische beleidslijnen uit om de Provincie Limburg te versterken.
3. Via onder meer de Regionale Uitvoeringsdiensten werken provinciale en gemeentelijke ambtenaren samen om de wet- en regelgeving te handhaven; toezicht op risicobedrijven en het tegengaan van milieucriminaliteit hebben daarbij prioriteit.

B. We leggen de nadruk op het uitvoeren van beleid

1. We willen stoppen met het controleren om het controleren. De overheid moet hard zijn bij misbruik, maar mag vertrouwen hebben in projecten waar mensen of bedrijven ook zelf in investeren. Kortom: controle waar het moet, vertrouwen waar het kan.
2. We willen dat de provincie niet doorschiet in het onderzoeken, het analyseren of monitoren van problemen. Onze aanpak is om mensen, organisaties en gemeenten vertrouwen en verantwoordelijkheid te geven om gezamenlijk problemen aan te pakken en uitdagingen aan te gaan. Gespreide verantwoordelijkheid en subsidiariteit, oftewel dingen regelen op het niveau waar het hoort, vinden wij belangrijk.
3. We willen minder ingewikkeld doen en meer aanpakken. We werken toe naar een slagvaardige, efficiënte overheid.

C. We zijn zuinig en zakelijk

1. We willen verantwoordelijk omgaan met ons geld. Bijvoorbeeld door de opbrengst uit de verkoop van de Essent-aandelen in te zetten voor projecten die een stevige bijdrage aan de Limburgse economie leveren, ook op lange termijn. We maken de Limburgse economie krachtiger door revolverend te investeren en waar nodig te subsidiëren.
2. We willen de eigen (geplande) belastingopbrengsten (via de opcenten) verlagen.
3. We willen de tijdelijke verlaging van de provinciale bouwleges de komende jaren continueren.
4. We willen dat het huishoudboekje van de provincie over meerdere jaren op orde is.
5. Het voorfinancieren van Rijksprojecten is mogelijk als hier tegenover een goede vergoeding staat en dit er toe bijdraagt dat de Limburgse economie versterkt wordt.

D. We ondersteunen waardevolle initiatieven uit de samenleving

1. We willen dat de provincie burgerinitiatieven de ruimte geeft en ondersteunt.
2. Initiatieven die een bijdrage leveren aan de samenleving, en die vanuit de samenleving worden gedragen, hebben een plus op andere initiatieven.
3. We willen dat de aanspraak op subsidies sober plaatsvindt. Het stapelen van subsidieregelingen wordt voorkomen.

E. We verantwoorden ons en versterken de provinciale democratie

1. De provincie is transparant over haar prestaties.
2. We willen dat de Provinciale Staten het College van Gedeputeerde Staten aansturen op hoofdlijnen.
3. We willen dat de provincie scherp is bij het toezicht op gemeenten als het gaat om financiën en de uitvoering van de decentralisatietaken (Jeugdzorg, Participatiewet en WMO / zorg voor ouderen). Het bewaken van de kwaliteit van het lokale bestuur is namelijk een van de provinciale kerntaken.
4. We willen een goede, verbindende bestuursstijl, waarbij bestuurders de verantwoordelijkheid nemen voor de publieke zaak en hierop worden aangesproken.
5. We willen grote nadruk op goede en efficiënte publieke dienstverlening. Dit betekent dat de provincie voorop loopt bij het verhogen van de (interne) arbeidsproductiviteit en beleid consistent wordt uitgevoerd. Overregulering en lasten worden actief teruggedrongen, zeker om het bedrijfsleven en verenigingsleven te stimuleren. Om overregulering tegen te gaan wordt aan de hand van praktijkvoorbeelden regelmatig overleg gevoerd met een kleinschalig team van ondernemers, verenigingsbestuurders en / of deskundigen.
6. Wij willen een jongerendebat die niet alleen betrokken wordt bij de ontwikkeling van beleid voor jongeren, maar ook een agenderende functie heeft.

II. Actiepunten

Werken en Leren:

A. We zetten in op een economische versnelling

1. We willen dat het regionaal economische beleid oog heeft voor alle typen bedrijven. Het leggen van verbindingen, ook over grenzen heen, tussen die bedrijven maakt de economie sterker.
2. We willen dat meer mensen aan het werk komen en blijven in Limburg. Te lang afhankelijk zijn van een uitkering is voor niemand goed.
3. We vinden dat het onderwijs in de provincie van goede kwaliteit moet zijn, ook in vergelijking met de scholen in de Euregio. Als het gaat om vmbo- en mbo-onderwijs zien we dat de landen om ons heen een beter aanbod hebben. Daar willen we verandering in brengen door onze eigen leerlingen beter op te leiden en daardoor meer kansen te bieden op de (Euregionale) arbeidsmarkt.
4. Wij willen een Techniefonds waar onderwijsinstellingen een beroep op kunnen doen om innovatie het klaslokaal in te halen.
5. We sporen het Limburgse onderwijsveld aan om er voor te zorgen dat oudere werknemers goed bijgeschoold worden, zodat de kennis en kunde op peil blijven.
6. We positioneren bedrijven die trots zijn om als stagebegeleider studenten op te leiden als voorbeeld voor andere bedrijven.
7. We gaan door met de Euregionale samenwerking om elkaars sterke punten te benutten. Grensbarrières actief wegnemen zorgt voor meer werk en meer omzet voor onze bedrijven.
8. Wij willen een Euregionale Erasmusbeurs die er op is gericht om - samen met bedrijven en onderwijsinstellingen - een 'basisbeurs' te geven aan mbo'ers die bij bedrijven of onderwijsinstellingen via een studie of een stage over de buurgrens ervaring willen opdoen.
9. We vinden dat kinderen in Limburg al op jonge leeftijd te maken moeten krijgen met Duits of Frans als tweede taal. Dat biedt later zo veel meer kansen op de arbeidsmarkt. Daarom willen wij dat de betreffende programma's (initiatief voor tweetalig buurtaalonderwijs / het "Mach Mit"-programma) worden uitgebreid en ook op meer (basis-) scholen in Limburg worden aangeboden.
10. We staan voor een sterke regionale omroep en voor een pluriform aanbod van media. Samenwerkingsinitiatieven tussen diverse media worden ondersteund, evenals de verbindingen tussen lokale / regionale omroepen met grensoverschrijdende omroepen.

B. We versterken het Limburgse netwerk van middelgrote en kleine bedrijven

1. We willen dat de provincie haar regionaal economisch beleid nadrukkelijk ook richt op de versterking van middelgrote en kleine bedrijven (MKB).

-
2. We willen vaart maken met het CDA-initiatief om kredieten via het MKB-fonds aan middelgrote en kleine bedrijven te verstrekken. Met deze kredieten ontwikkelen deze bedrijven zich verder. Wij willen andere investeerders mee laten participeren in nieuwe tranches van het MKB-Fonds.
 3. We willen het programma LimburgMakers voortzetten, zodat startende ondernemers aan de slag blijven met innovaties en het versterken van hun marktposities.
 4. We willen dat kleine en startende ondernemers laagdrempelig advies kunnen inwinnen bij ondernemerspleinen.
 5. We willen zogenaamde versnellingstafels voor middelgrote en kleine bedrijven. Bij dit soort projecten wordt individueel en collectief advies gegeven over innovaties, subsidies en marktontwikkelingen.
 6. We zijn scherp op de eisen en voorwaarden bij overheidsaanbestedingen, zodat Limburgse middelgrote en kleine bedrijven gelijke kansen krijgen. Het stellen van omzetgrenzen of andere eisen moet spaarzaam gebeuren en een doel dienen, aangezien te hoge eisen tot te snelle uitsluiting van (Limburgse MKB-) bedrijven leiden.
 7. We willen dat via de clustergewijze en campusaanpak de glastuinbouwsector, die bijvoorbeeld rondom Greenport Venlo ook van (inter-) nationale betekenis is, nadrukkelijk aandacht krijgt binnen het regionaal economische beleid.
 8. We willen het bedrijfsleven binden aan onze provincie via de uitgangspunten van het Rijnlands model.
 9. Wij staan voor een kwalitatief hoogwaardige landbouw in onze provincie. Goede verdienmodellen kunnen de sector ketenbreed versterken. In het kader van het regionaal economische beleid is er oog voor de ondersteuning van een brede doelgroep: van vroege koplopers tot de volgers.
 10. We willen dat goede initiatieven ten behoeve van het dierenwelzijn worden ondersteund.
 11. We willen de succesvol gebleken regeling om kennis in de agrarische sector te doen landen (valorisatie door middel van vouchers) behouden.
 12. Met het oog op de gezondheid en het milieu moet het beleid zowel gericht zijn op stimuleren als op handhaven. Stimuleren om te versnellen, handhaven om 'freeriders-gedrag' en onaanvaardbare situaties te bestraffen.
 13. We willen dat er in de Euregio een gelijk speelveld voor het bedrijfsleven ontstaat en maken hierover afspraken, zodat Limburgse bedrijven ook in België en Duitsland mee kunnen dingen naar overheidsopdrachten zonder dat er oneigenlijke drempels worden ingebouwd (bijvoorbeeld als het gaat om certificering).
 14. We willen dat het Rijksbeleid rekening houdt met grenseffecten. Zo zijn wij tegen de verhoging van de accijnzen en het Duitse plan om tolheffing op de snelwegen in te voeren.

15. We willen de toeristische regio's landelijk, Euregionaal en internationaal goed op de kaart zetten. Zeker ook voor nieuwe doelgroepen. Toerisme is een groeisector. Naast de historische trekpleisters en steden betekent dit ook inzet op regio's als Zuid-Limburg / Heuvelland en Nature Wonder World, Midden-Limburg / Maasplassen en Noord-Limburg / Maasduinen. Dit kan door het stellen van gezamenlijke doelen, versterkte samenwerking en uitwisseling van kennis.

16. We stimuleren coöperaties en coöperatieve initiatieven die solidariteit en eigenaarschap als kernwaarden hanteren. Dit soort organisaties zoeken naar gezonde economische groei met oog voor samenleving en omgeving.

C. We willen een verbonden en sterk Limburg

1. We willen dat het regionale economisch beleid niet vertrekt vanuit een valse bescheidenheid, maar vanuit gepaste trots. De Limburgse trots schuilt in de vele grote, middelgrote en kleine (familie-) bedrijven en instellingen die wereldwijd ondernemen en nieuwe (technologische) kansen optimaal benutten.

2. Met het verder uitbouwen van de triple helix (de gouden driehoek tussen ondernemers, onderzoekers en overheden), binnen en buiten de Kennis-As, zorgen we voor de beste garantie op het aantrekken en behouden van (innovatieve) bedrijvigheid en werkgelegenheid.

3. We willen dat met name de middelgrote en kleine bedrijven worden aangesloten op de Kennis-As (en -campussen). De provincie stimuleert daarmee bedrijven om nog meer over de grenzen te ondernemen en te innoveren.

4. We willen dat NV Industriebank LIOF de aanjager blijft van het ondernemerschap in Limburg.

5. We willen dat de steun vanuit Europese fondsen optimaal gericht wordt op onze beleidsspeerpunten waar kennis, onderwijs en ondernemerschap bij elkaar komen.

6. We willen dat Limburg volop participeert in het Europees brede groei- en investeringsplan, dat onlangs door de nieuwe Europese Commissie is aangekondigd, door onder andere in te zetten op het actief wegnemen van grensbarrières, een herwaardering en -opleving van de maakindustrie en het ontsluiten van netwerken (zowel infrastructureel als digitaal).

7. We willen dat de provincie nog meer wereldspelers aantrekt die op onze Kennis-As zorgen voor het versterken van de kennisknooppunten, de campussen en daarmee het bedrijfsleven. Op deze manier zorgen we er voor dat met name middelgrote en kleine bedrijven de vruchten plukken en de toegang krijgen tot de internationale/Euregionale markten.

III. Actiepunten

Omgeving:

A. We verbeteren de infrastructuur

1. We willen dat in heel Limburg veilige, digitale breedbandverbindingen tot stand komen, zodat bedrijven verbonden zijn met de rest van de wereld en initiatieven uit de zorg- en onderwijssector alle kansen krijgen om zich te ontwikkelen.
2. We willen dat er goede vervoersverbindingen zijn met steden in onze buurlanden, zoals Aken, Düsseldorf, Mönchengladbach, Hasselt, Hamont, Luik, Brussel en Antwerpen. De nieuwe, regionale, concessiehouder voor het openbare vervoer zorgt dat zowel met de trein als met de bus deze steden beter bereikbaar zijn, zodat werken en studeren over de grens vanzelfsprekender wordt.
3. We willen dat de knooppunten in het openbaar vervoersnetwerk aantrekkelijk zijn. Reizigers met de bus of de trein maken gebruik van goede aansluitingen of voorzieningen. De inzet om de kwaliteit van stations en overstapplaatsen te verbeteren zetten we voort.
4. We zetten in op de uitvoering van het CDA initiatief 'De Limburg Lijnen' voor een goed dekkend railnetwerk, met onder andere de opening van nieuwe stations (Grubbenvorst en Leudal), de bediening van het station Eijsden en verdere investeringen in de capaciteit van het spoor.
5. We willen dat de wegen in Limburg veilig zijn.
6. Wij maken ons bij het Rijk sterk voor het doortrekken van de verbreding van de A2 naar Eindhoven en voor de opwaardering van de A67 en A76.
7. We willen aandacht voor een goede aansluiting van snelwegen en autowegen op het lagere verkeersnet. Op deze manier worden reistijden verkort.
8. Wij blijven investeren in de veiligheid langs de Maas. Wij doen dat in combinatie met economische en toeristische ontwikkelingen, denk aan fietsen en kanoën van Eijsden tot Mook.
9. We investeren in snelle, goede en veilige fietsroutes, zowel in de stad als in de regio, zodat meer mensen op de fiets stappen. Ook meer oplaadpunten voor e-bikes horen hierbij.
10. We willen meer oplaadpunten voor elektrische auto's en stimuleren initiatieven zoals het delen van auto's in bijvoorbeeld grotere steden.
11. Wij willen dat duurzaamheid een integraal beleidsonderdeel wordt.

B. We versterken de leefbaarheid en het vestigingsklimaat

1. We willen dat het huidige beleid met betrekking tot het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en het delegeren van regelgeving naar gemeenten wordt voortgezet.
2. We willen dat de provincie de gemeenten steunt in de aanpak om vraag en aanbod naar

winkel- en bedrijfspanden (die soms langere tijd leegstaan) in evenwicht te brengen.

3. Wij juichen ontwikkelingen zoals levensloopbestendige woningen toe evenals het mogelijk maken van zogenaamde kangoeroewoningen (het koppelen van meerdere zelfstandige woningen aan elkaar). Op die manier worden mantelzorgers ontlast.
4. We willen in de provinciale woonvisie ook aandacht voor de groeiende behoefte aan huurwoningen. Samen met de woningcorporaties wordt gekeken hoe aan deze kwalitatieve woonbehoefte kan worden voorzien. Flexibel bouwen kan in sommige kernen uitkomst bieden, mede met het oog op meer veerkracht en de duurzaamheidsopgave.
5. Wij zien het belang van goede voorzieningen voor de leefbaarheid van dorpen, kernen en wijken. Wij stimuleren een innovatieve aanpak om deze voorzieningen in stand te houden evenals de samenwerking tussen gemeenten, burgers en bedrijven. Bij krimp geldt bovenal dat de omvang en kwaliteit van voorzieningen en de instandhouding altijd mét en dóór de betreffende gemeenschap bepaald en gerealiseerd wordt.
6. We willen dat de schoonheid van ons landschap wordt bewaakt en versterkt.
7. We willen dat onze drie nationale parken (De Meinweg, De Maasduinen en De Grootte Peel) en het Nationaal Landschap Zuid-Limburg in samenhang met hun omgeving sterker worden neergezet. Een bezoeker aan een van de parken ziet duidelijk wat er ook buiten de parken te zien en te beleven valt.
8. Op bepaalde plekken is er ruimte voor meer overlast dan elders. Bedrijven kunnen uitbreiden, buitenevenementen en buitensporten die meer herrie maken krijgen op die plekken de ruimte.
9. We zijn helder over de beleving en de benutting in de verschillende natuurgebieden van Limburg. Op die manier behouden we de kwaliteit van die waardevolle natuur. Binnen het natuurbeleid is daarbij ook aandacht voor goed wildbeheer.
10. We willen dat Limburg zich ook in ruimtelijke zin blijft ontwikkelen, zodat bedrijven zich vestigen en/of uitbreiden en de werkgelegenheid toeneemt.
11. We passen de bebouwde omgeving die een functie buiten de eigen gemeentegrenzen heeft (bedrijventerreinen, winkelcentra, wijkaanpassingen) aan, zodat Limburg klaar is om de bevolkingsdaling ook in ruimtelijke zin op te vangen. Met name kijken we dan naar inbreidingsmogelijkheden in stedelijk gebied en het vervangen van gebouwen met de minste kwaliteit.
12. We investeren in vitale binnensteden en kijken daarbij op een integrale wijze naar detailhandel, woningbouw en cultuurhistorie. Zitterd Revisited, het Kazerneterrein Venlo en het KMS-terrein Weert zijn voorbeelden van een dergelijke structuurversterkende aanpak.
13. Gebouwen met een monumentale of karakteristieke uitstraling zijn belangrijk vanwege hun schoonheid, geschiedenis of als herkenningspunt. We willen dat de provincie het behoud en/of de renovatie stimuleert en hier geld voor beschikbaar stelt. Financiële betrokkenheid van de eigenaar is daarbij randvoorwaarde voor deze ondersteuning.
14. We willen dat de provincie aandacht heeft voor de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB's) in het buitengebied. Dit kan onder andere door het stimuleren van sloopregelingen en het ondersteunen van haalbare initiatieven voor (her-) invullingen.

C. We verbeteren de samenhang tussen de stad en het landelijk gebied

1. We willen dat de stad en het landelijk gebied op een natuurlijke manier in elkaar overvloeien. Deze zogenaamde verbindingzones zijn goede gebieden voor recreatie,

natuurbeleving en ondernemerschap.

2. We willen in de ruimtelijke ordening inzetten op inbreiding zonder dat er een muur ontstaat tussen stad en landelijk gebied. De verantwoordelijkheid voor deze 'rode contouren' ligt primair bij de gemeenten.

D. We verduurzamen en vernieuwen de woningvoorraad

1. Met een goede taakverdeling tussen gemeenten, investeerders en provincie spelen we in op de veranderende vraag naar woningen bij de Limburgers, mede met het oog op de bevolkingsontwikkeling in Limburg.

2. We zetten in op de versterking van de Regio Parkstad met het oog op het woon- en leefklimaat. Door het initiatief van IBA Parkstad wordt dit integraal, duurzaam en innovatief opgepakt. De provincie ondersteunt waar mogelijk, zeker als deze projecten in de samenleving breed gedragen worden.

3. De afgelopen jaren is er geld ingezet om de bouw in Limburg te stimuleren. We willen de stimuleringen gericht voortzetten omdat er een grote opgave ligt met het oog op de bevolkingsontwikkeling en de noodzaak tot energiebesparing.

4. We willen dat het Transitiefonds Limburgse Woningmarkt voortgezet wordt. Dit fonds stimuleert en ondersteunt projecten die de woningmarkt een impuls geven. De komende jaren ligt de nadruk op de aanpak van bedrijventerreinen en leegstaand vastgoed.

5. We willen burgers en ondernemers stimuleren om energie te besparen en energie op een alternatieve manier op te wekken. Het fonds voor duurzaamheidsleningen zetten we voort.

6. Met betrekking tot de winning van schaliegas blijft ons standpunt nee, tenzij er zekerheid is rondom veiligheid op lange termijn.

7. We willen, met het oog op wijzigingen rondom de zorg, de gemeenten stimuleren om meer leeftijdsbestendige woningen voor senioren te (laten) bouwen, zowel in de sociale huur en in de vrije sector, en meer inzetten op de verbouw van (mantelzorg-) woningen. Specifieke aandacht is er hierbij voor de inzet van ICT / domotica en E-health innovaties.

IV. Actiepunten

Samenleving en Cultuur:

A. Cultuur in Limburg bruist

1. Wij willen subsidies effectiever inzetten, zodat samenwerking tussen organisaties en verenigingen gestimuleerd wordt.
2. Wij willen de levensvatbaarheid en toekomst van de drie provinciale musea (Bonnefantenmuseum in Maastricht, Limburgs Museum in Venlo en het Continium in Kerkrade) versterken door te zorgen voor meer samenwerking, meer publieksinteractie en het tonen van de Limburgse kunst- en erfgoedschatten.
3. Wij willen dat de aanwezigheid van de Zuid Nederlandse Philharmonie en Opera Zuid in Limburg voelbaar is. Zij zetten zich in om de muziekbeleving tastbaar en toegankelijk te houden.
4. Wij willen monumenten en industrieel erfgoed bewaren voor de volgende generaties. We bieden ruimte in bestemmingsplannen voor nieuwe invullingen en stimuleren de samenwerking tussen burgers, private financiers en ondernemers.
5. We willen dat archeologische bodemschatten goed bewaard blijven, in het provinciale depot of in de grond. Archeologisch onderzoek mag geen belemmering zijn voor ruimtelijke ontwikkeling.
6. We willen dat binnen het provinciaal beleid ruim aandacht is voor nieuwe, innovatieve cultuurverschijnselen die bij met name jongeren sterk in ontwikkeling zijn, zoals mode, muziek en dans.
7. We willen dat op het gebied van amateurtoneel, creatieve industrie en popcultuur de provincie gemeenten prikkelt tot samenwerking.
8. We willen het beleid voortzetten dat innovatieve ontwikkelingen bij lokale harmonieën, fanfares, schutterijen en zangkoren steunt en dat bovenlokale evenementen blijvend financieel ondersteunt worden.
9. We zien een toekomst in een Huis van de Kunsten dat denkt vanuit de verenigingen en deze ondersteunt in het ontwikkelen van beleid en de uitvoering daarvan. Langjarige bijdragen richting bonden worden gezien in het licht van het structureel verbinden en versterken van verenigingen.

B. Wij bevorderen het sporten in Limburg

1. Een aanpak samen met (lokale) verenigingen is het meest effectief als het gaat om het bevorderen van sporten en de aanpak van overgewicht.
2. Wij willen dat het Huis van de Sport sterker inzet op het versterken van het (lokale) verenigingsleven en het bereiken van nieuwe doelgroepen, met name de jongeren in de steden.

3. Wij kiezen er voor om met name de paardensport en de wielersport vanuit de provincie actief te ondersteunen als speerpuntsport in Limburg. De ondersteuning van andere nationale en regionale topsportcentra is afhankelijk van de ontwikkelingen in die sporten. De ontwikkeling van een Sportzone Limburg zal hieraan bijdragen.

4. We willen een goed doordacht provinciaal evenementenbeleid als versterking van het vestigings- en woonklimaat. Sportevenementen moeten een groot bereik hebben, mensen aanzetten tot participatie en/of een (inter-) nationale allure hebben. In de uitvoering moet er zorg zijn voor de van de omgeving, zodat overbelasting voorkomen wordt (zoals voorheen in het Heuvelland).

5. De provincie ondersteunt de gemeenten (zoals Weert, Venlo, Peel en Maas, Sittard en Kerkrade), die bovenlokaal bijdragen aan de Sportzone Limburg, bij de ontwikkeling van de breedte- en topsportbeoefening van volleybal, handbal en basketbal. De provincie zet bij de ondersteuning van de sportsector gelijk in op individuele en groepsportbeoefening.

6. We willen dat kinderen gezond eten en bewegen. Via verenigingen, GGD en scholen worden ouders daartoe gestimuleerd. De provincie jaagt deze ontwikkeling aan door middel van waarderingsbijdragen voor goede initiatieven met een zo groot mogelijk bereik en structureel effect.

C. We staan voor goede zorg

1. We willen dat de provincie een oogje in het zeil houdt in het kader van de decentralisatie van de zorgtaken. De provincie bewaakt de kwaliteit van de gemeenten. Aanvullend is de provincie een steun in de rug voor gemeenten die dat wensen.

2. We dragen samen met andere partners zoals zorgorganisaties en gemeenten zorg voor voorzieningen die op elkaar aansluiten, zodat eenzaamheid en armoede in Limburg vermindert en de mantelzorgers en vrijwilligers bij hun waardevolle inzet worden ondersteund.

3. We stimuleren vernieuwingen in de zorg door goede initiatieven en pilotprojecten te ondersteunen en te investeren in innovatieve, renderende zorgconcepten.

4. Wij willen dat spoedeisende genees- en verloskundige ziekenhuishulp beschikbaar blijft in de directe woonomgeving van de mensen. Lange aanrijdtijden verhogen het medische risico. Sanering en daaruit voortkomende concentratie van ziekenhuistaken beoordelen wij met passende voorzichtigheid.

5. We blijven de komende jaren, in samenwerking met het Huis voor de Zorg, de provinciale maatschappelijke organisaties, actief in de zorg, versterken. Juist in de zorg zal een krachtige inbreng van de klant de kwaliteit van de zorg versterken.

6. We waarderen de inzet van maatschappelijke en vrijwilligersorganisaties zoals bijvoorbeeld KBO, ANBO, COC Limburg, Jong Nederland Limburg, Zij-Actief Limburg en de Zonnebloem bij hun streven om jongeren, ouderen en minderheden te engageren bij de samenleving. Ook voor deze organisaties ligt er een opgave hoe om te gaan met de bevolkingsontwikkeling en nieuwe trends binnen de samenleving. De Provincie blijft ze hierbij ondersteunen.

7. We maken werk van preventieve gezondheidszorg door gemeenten te motiveren en te stimuleren om gerichte acties te ondernemen met het oog op gezondheidsbevordering en vroegtijdige opsporing van gezondheidsproblemen.

Onze successen

In de afgelopen periode heeft de CDA fractie in de Provinciale Staten goed kunnen samenwerken binnen de coalitie met de VVD en de PvdA. Op de verschillende beleidsterreinen is veel in gang gezet. Hiernaast staat een selectie van de successen uit de periode 2011-2014.

Betere bereikbaarheid van Limburg door:

- Verbreden van de A2 tussen knooppunt 't Vonderen en Kerensheide
- Opwaardering van de N280 en aanleg van de buitenring Parkstad
- Behouden van de op- / afrit naar de A76 Zuid bij Nuth
- Acties tot elektrificatie van de spoorlijnen Heerlen-Aken en Roermond-Nijmegen (Maaslijn)
- Het ondersteunen van MBO-scholieren door de tegemoetkoming in reiskosten

Het landschap en de natuur is in samenhang met de ontwikkeling van de agrarische sector versterkt door de volgende acties:

- Ondersteuning aan agrariërs via het actieprogramma Limburgse Land- en Tuinbouw Loont
- Verbeteringen in het natuurbeleid met de natuurnota: 'Natuur: natuurlijk eenvoudig'
- Investerings in waterveiligheid door ondertekening van het bestuursakkoord Water 'Droge voeten voor Limburg'
- Investerings in gebiedsontwikkelingen en natuur: rond de Maasgaard, rond Corio Glana bij de Geleenbeek en rond de Peelvenen / Mariapeel; en verder de provinciale inzet voor het Nationaal Landschap Zuid-Limburg en de keuze voor groen rond de Panneslager bij Eijsden

De economische basis voor versnelling en verduurzaming is gelegd door maatregelen als:

- Het investeren in structuurversterkende projecten met het oog op wonen, arbeidsmarkt, duurzaamheid, leefbaarheid en gezondheid
- Het vormen van een Limburgs MKB-fonds voor startende en innovatieve ondernemingen
- Het instellen van het Energiefonds (LEF) gericht op energiebesparing en de opwekking van duurzame energie
- De doorontwikkeling van het hoger onderwijs in de provincie, m.n. de HAS in de regio Venlo
- Stimulans aan bouwprojecten via Motie Bouw om ook in de crisisjaren te blijven bouwen
- Het ondersteunen van de toeristische sector door o.a. investeringen in Zuid-Limburgse Stoommaatschappij en de doorontwikkeling van het Maasplassengebied

Op het gebied van cultuur en samenleving zijn we met name trots op:

- Volop investeren in cultuur en sport
- Steun voor de regionale omroep en Limburgse kranten voor het behoud van de unieke identiteit
- Stimuleren van bovenlokale evenementen op het gebied van (volks)cultuur, sport en muziek
- Aandacht voor mensen met een beperking of dementie door o.a. een provinciale investering in het Belevenspark Daelzicht samen met de gemeente Maasgouw

Uit heel Limburg een uniek geluid

Als open volkspartij zet het CDA Limburg er zich voor in dat iedereen wordt vertegenwoordigd in het Limburgse Parlement. Daarom hebben we vanuit alle Limburgse regio's mensen op onze kandidatenlijst staan. Door dit omvangrijke netwerk weten we wat er in uw gemeente speelt. Onze kandidaten zijn dichtbij en bereikbaar.

Steun ons:

Wij hopen dat u genoten heeft van de inhoud van dit magazine en dat we u met dit programma hebben overtuigd om op 18 maart 2015 op het CDA te stemmen. De artikelen, de interviews en de actiepunten zijn tot stand gekomen dankzij de vele ideeën die we van betrokken inwoners, verenigingen en belangenorganisaties hebben mogen ontvangen. De leden van het CDA Limburg hebben op 10 november 2014 dit verkiezingsprogramma vastgesteld.

Wilt u ook lid worden en meebeslissen?

Wilt u ons steunen door middel van een donatie?

Wilt u weten wie uw regionale kandidaat is?

Wilt u een vraag stellen of een kandidaat uitnodigen?

Stuur een e-mail naar info@cdalimburg.nl en we informeren u graag.

Of volg ons via facebook en twitter:

www.facebook.com/CDALimburg

www.twitter.com/cdalimburg

Uniek voor Limburg

Voor meer informatie:

www.cdalimburg.nl

www.facebook.com/cdalimburg

www.twitter.com/cdalimburg